

מיגון ביתי

- ✓ מרחב מוגן דירתי או קומתי בכל בית
- ✓ אפשרות כניסה למיגון תוך 15 שניות עד 3 דקות מרגע הישמע התרעה

- לכ-41% מהחברה הערבית אין ממ"ד או נגישות למקלט ליד הבית
- רק כ-1% מהבקשות לפטור מהיתר לבניית ממ"ד מגיעות מיישובים ערביים

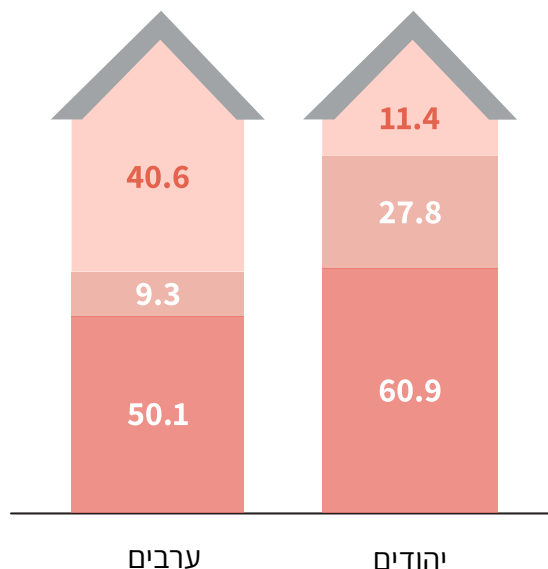
- × היעדר רישום בעלות והיתרי בנייה
- × מחסור בקרקע פנויה וקושי במימון
- × חוסר מודעות למסלולים מהירים להוספת ממ"ד

1. מיפוי יחידות הדיור ללא מיגון ויצירת מסלול מיוחד למיגון מבנים שאינם מוסדרים
2. מסלול סיוע כספי (מענקים/הלוואות)
3. הקמת חלופת מקלטים משותפים ופיתוח מודל התחדשות עירוני מותאם
4. השקת קמפיין מודעות בערבית למסלול הפטור מהיתר להוספת ממ"ד

מיגון בבית מגורים

- אין לי ממ"ד או מקלט בבניין
- יש לי מקלט משותף בבניין
- יש לי ממ"ד בבית

מיגון במרחב הציבורי

✓ מקלטים במרחב הציבורי המאפשרים כניסה למיגון תוך 15 שניות עד 3 דקות

תקן

○ רק 37 מקלטים ציבוריים ממוקמים ברשויות ערביות, מתוך 11,775 מקלטים הפרוסים ברחבי הארץ (0.3%) - 8 מהם לא תקינים

פערים

× העדר מימון להקמת מקלטים ברשויות המקומיות הערביות
× העדר קרקע זמינה לשימוש ציבורי

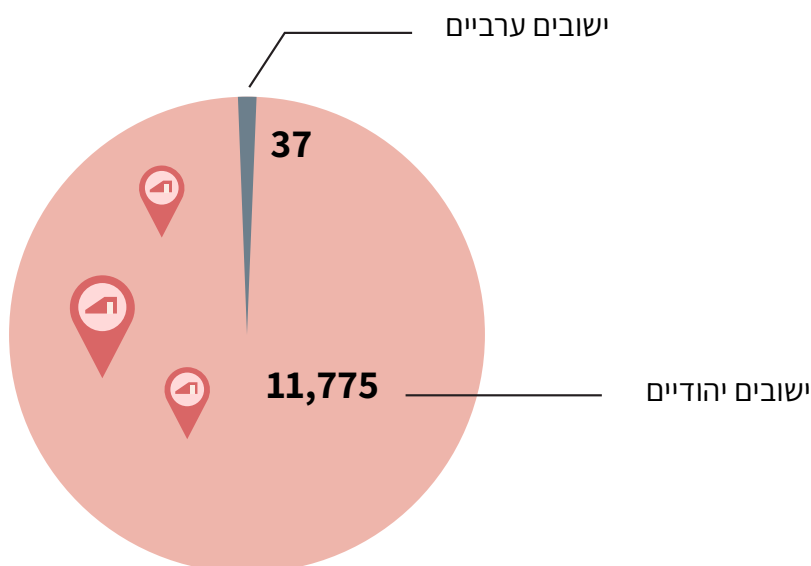
חסמים

1. מיפוי המיגון הציבורי ברשויות
2. הקצאת תקציב מדינה ייעודי
3. הקמת צוות בין משרדי לקידום פתרונות מיגון מותאמים, לרבות:
  - ✓ תמרוץ בעלי עסקים לייצר מרחבים מוגנים
  - ✓ תמרוץ בעלי קרקעות ורשויות להקמת חניונים שישמשו כמחסות ציבוריים
  - ✓ הקמת מקלטים ציבוריים בבתי תפילה
  - ✓ תקצוב לרשויות מקומיות לצורך מיגון מוסדות ציבור במבנים בבעלות פרטית

המלצות

פריסת מקלטים ציבוריים לפי סוג ישוב

מיגון במוסדות חינוך

✓ מיגון בכל מוסד חינוכי לכלל התלמידים והצוות, באופן המאפשר כניסה למרחב מוגן תוך 15 שניות עד 3 דקות

תקן

○ רק 43.7% מההורים הערבים דיווחו כי לכל ילדיהם היו מסגרות חינוכיות שבהן היה מיגון הולם (לעומת 64.4% מההורים היהודים)

פערים

× היעדר תקציב למיגון
× סירוב למימון ציבורי של מיגון מבני חינוך בבעלות פרטית*

חסמים

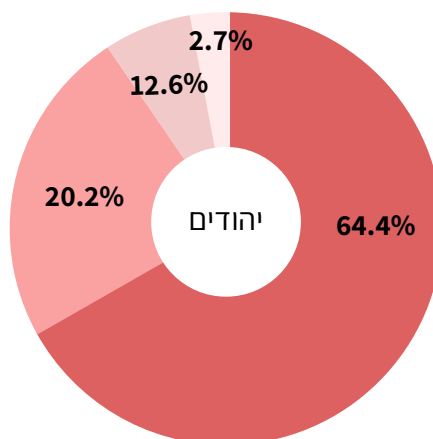
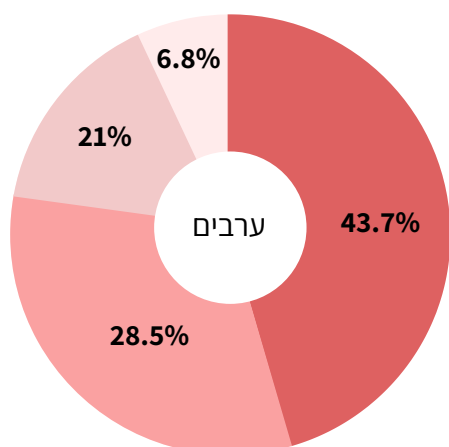
* בשל מחסור בקרקעות ציבוריות ותקציבי בינוי, מוסדות חינוך ציבוריים רבים בחברה הערבית פועלים במבנים בבעלות פרטית

1. מיפוי מדוקדק של המיגון במוסדות החינוך
2. הצבת פתרונות מיגון זמניים (מיגוניות) במוסדות החינוך
3. הקצאת תקציב מדינה ייעודי למיגון מוסדות חינוך
4. במסגרת פעילות הצוות הבין משרדי: בחינת מודל מימון ציבורי למוסדות חינוך ציבוריים הפועלים במבנים פרטיים

המלצות

האם במוסד החינוכי של ילדיך רמת המיגון גבוהה?

- כן, היו מרחבים מוגנים ורמת מיגון גבוהה
- לחלק מילדיי כן ולחלק מילדיי לא
- לא, לא היו מרחבים מוגנים
- לא יודע/ת

מוכנות לחירום במוסדות החינוך

✓ קיומם של נהלים לשעת חירום ותרגולם במוסד, מודעות לאופן הפעולה בחירום, לצד קיומה החינוכי של יכולת ארגונית ותשתיתית לעבור למודל של למידה מרחוק

תקן

○ 21% מההורים הערבים דיווחו כי מוסדות החינוך של ילדיהם **לא ערוכים כלל למצב החירום** (לעומת 11% מהיהודים)

פערים

- × חוזרי המנכ"ל של משרד החינוך אינם מתורגמים לערבית
- × יכולת הפעולה של רשויות מקומיות ערביות
- × חוסר בהתאמה תרבותית של התכנים החינוכיים המלווים את נוהלי החירום
- × חוסר פיקוח על מסגרות חינוכיות שאינן חלק מהחינוך הממלכתי

חסמים

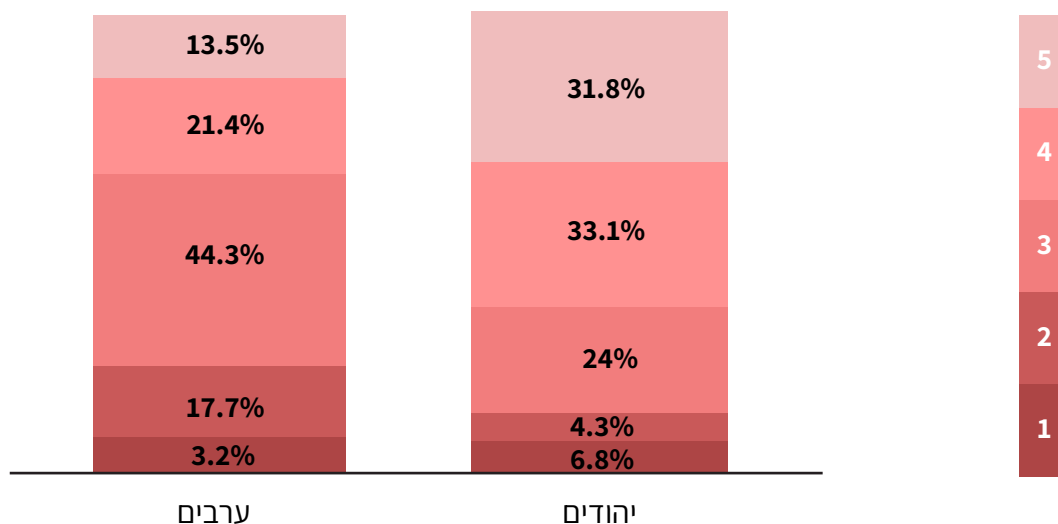
1. כתיבת תורת ההפעלה הרצויה של מערכת החינוך ברשות מקומית בשעת חירום כבסיס לביצוע התאמות על ידי כל רשות מקומית בהתאם לצרכיה הייחודיים
2. תרגום חוזרי המנכ"ל העוסקים בחירום לערבית על ידי משרד החינוך
3. הכנת תוכנית חינוכית מקיפה לכל הגילים בדבר חשיבות המוכנות לחירום
4. מיפוי המוכנות לחירום במוסדות חינוך מוכרים שאינם רשמיים

המלצות

האם במוסדות החינוך נערכו והכינו את ילדיכם למצב חירום?

(1 - כלל לא; 5 - נערכו והכינו היטב)

זמינות שירותי הצלה

✓ 20 תחנות כיבוי אש ביישובים הערביים - בהתאם לחלקם באוכלוסיה אספקת שירותי רפואה דחופה לאוכלוסייה, בהתאם לחלקה של החברה הערבית בכלל האוכלוסייה

תקן

○ רק 7.3% מתחנות כיבוי האש (10 מתוך 134) ו-10.1% מתחנות מד"א (17 מתוך 169) ממוקמות ביישובים הערביים

פערים

× מחסור בקרקע זמינה וחסמי תכנון
× בעיות בתקצוב ובכח אדם

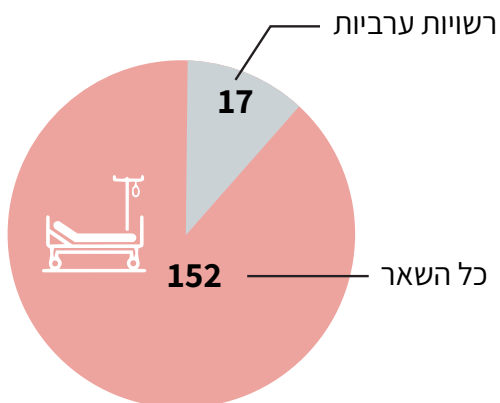
חסמים

1. תכנית רב שנתית להקמה הדרגתית של תחנות כיבוי ומד"א
2. הכשרת מתנדבים מקומיים והסמכתם (מגיבים ראשונים)
3. פיתוח נגישות לשירותי הצלה אזוריים
4. אספקת שירותי רפואה דחופה באמצעות קופות החולים
5. בחינת אפשרות לשכירת מבנים פרטיים להפעלת תחנות לשירותי הצלה

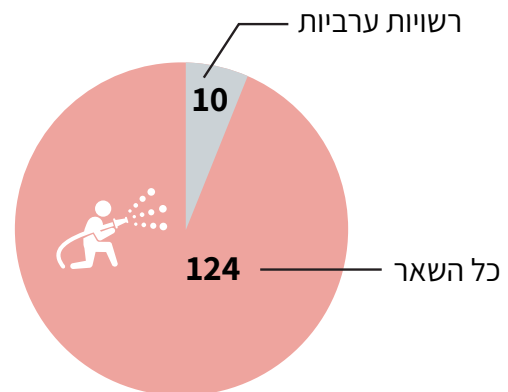

המלצות

פריסת תחנות מד"א לפי סוג רשות

פריסת תחנות כיבוי והצלה לפי סוג רשות

תמיכה נפשית בחירום

✓ אספקה של שירותי בריאות הנפש ותמיכה נפשית בחירום לחברה הערבית, בהתאם לחלקה באוכלוסייה

תקן

- רק 6.1% ממרפאות בריאות הנפש ממוקמות ברשויות ערביות (53 מתוך 867)
- מרכזי החוסן בחברה הערבית **משרתים 9-18 רשויות בו זמנית**, לעומת טיפול ב-1-5 רשויות בלבד במרכזי החוסן שבאוכלוסייה היהודית
- מרכזי החוסן בחברה הערבית **מתוקצבים בכ-7 ש' לתושב**, לעומת כ-16-170 ש' לתושב במרכזי החוסן בחברה היהודית

פערים

- × מודעות ולגיטימציה לחשיבות שבקבלת טיפול רגשי ונפשי
- × מחסור במימון למרכזי חוסן בחברה הערבית
- × היעדר הכשרה למתנדבים, שמוביל למחסור במענה מידי למטופלים
- × מחסור בכוח אדם דובר ערבית בתחום בריאות הנפש*
- * 6% בלבד מבעלי הרישיון לעסוק בפסיכולוגיה - ערבים (נתון מ-2018)

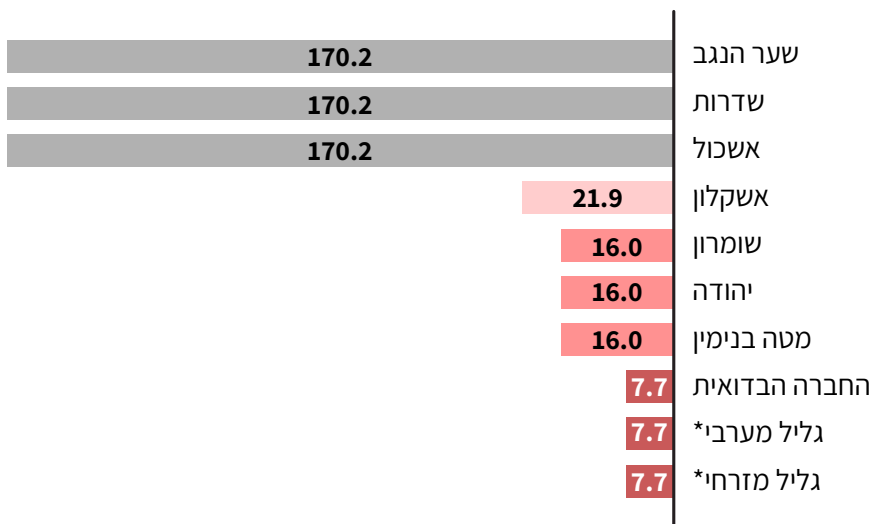

חסמים

1. קמפיין ציבורי בערבית, שיעודד את הסובלים ממצוקה לפנות לטיפול
  2. הכשרת מטפלים ומטפלות בתחום בריאות הנפש מהחברה הערבית
  3. פריסת מרכזי חוסן נוספים ברשויות ערביות, במפתח של עד 50,000 תושבים למרכז
  4. הקמת ועדה בין משרדית* שתבחן את מנגנוני התקצוב של מרכזי החוסן ותציע תיקונים שיבטיחו תקציב שוויוני
- * בשיתוף משרד הבריאות, משרד הרווחה והרשות לפיתוח כלכלי של החברה הערבית

המלצות

תקציב מרכזי החוסן בישראל
פר תושב, בש"ח לשנה, 2024

* מרכזי החוסן גליל מערבי וגליל מזרחי משרתים יישובים יהודיים וערביים

תפקוד הרשויות המקומיות

✓ "לבנת היסוד לטיפול בעורף במצבי חירום": על הרשות המקומית להיערך לספק לתושביה שירותים בחירום באופן שעומד ב"יעדי השירות הלאומיים"

תקן

- מידת אמון נמוכה של התושבים ברשות המקומית: כ-44.7% בלבד מהמשיבים הערבים העניקו ציון נמוך למידת אמונם ברשויות המקומיות (לעומת 18.2% מהיהודים)
- פערים בקיומן של סדירויות ארגוניות, נהלים ורמת ההכשרה של בעלי התפקידים
- פערים בהצטיידות ותשתיות לחירום

פערים

- × תנאי פתיחה מפלים
- × מחסור בתוכניות מאושרות ועדכניות לפעילות בשעת חירום
- × היעדר בעלי תפקידים ייעודיים להיערכות לחירום וחוסר במשאבים ארגוניים להכשרות ותרגולות
- × מנגנון הקצאת משאבים המתעדף את מי ש"יש לו" ומקשה על מי ש"אין לו"
- × היעדר מרכז הכשרה בצפון
- × אי התאמה בין שיטות העבודה של גופי החירום המקושרים לצבא לבין הרשויות הערביות

חסמים

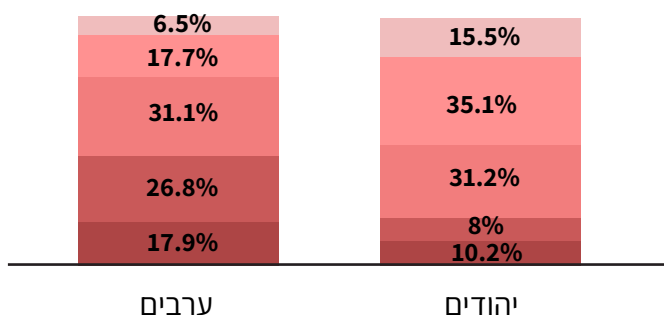
1. מיפוי מקיף של היכולות של הרשויות המקומיות בתחום החירום
2. תקצוב יועצים שיסייעו לרשויות בהכנת תוכניות עבודה לשעת חירום
3. יצירת מערך הכשרה מוכוון לחברה הערבית, בד בבד עם יצירת תורת הפעלה מותאמת
4. הקמת מתקן הכשרות ייעודי בצפון הארץ
5. גיבוי של הרשויות המקומיות הערביות באמצעות מערך חירום אזורי

המלצות

מה מידת האמון שלך בתפקוד הרשות המקומית בעת חירום?

1 - חוסר אמון; 5 - אמון גבוה מאוד

תחושת חוסר מוגנות במקומות העבודה

✓ תחושת מוגנות במקום העבודה

תקן

- 31.9% מהנסקרים הערבים העידו שחוו במהלך תקופת המלחמה **יחס עוין על רקע לאומני** (הערות גזעניות, אפליה וכיו"ב)
- 35.4% ממי שחוו יחס עוין פגשו אותו במקום העבודה. שיעור דומה חוו יחס עוין במרחב הציבורי וכ-15% **דיווחו שחוו יחס עוין בתחבורה הציבורית**

פערים

- × בתקופות של מתיחות ביטחונית, מרחבי עבודה משותפים ליהודים וערבים הופכים פגיעים
- × התניידות במרחב הציבורי ובתחבורה ציבורית בדרך לעבודה בתקופות של מתיחות ביטחונית היא חסם בהגעה לעבודה עבור עובדים שחוששים מפגיעה
- × המוקד הטלפוני של נציבות שוויון הזדמנויות בעבודה אינו מוכר מספיק בחברה הערבית, או שאינו נתפס בתור כלי מתאים להתמודדות עם התופעה

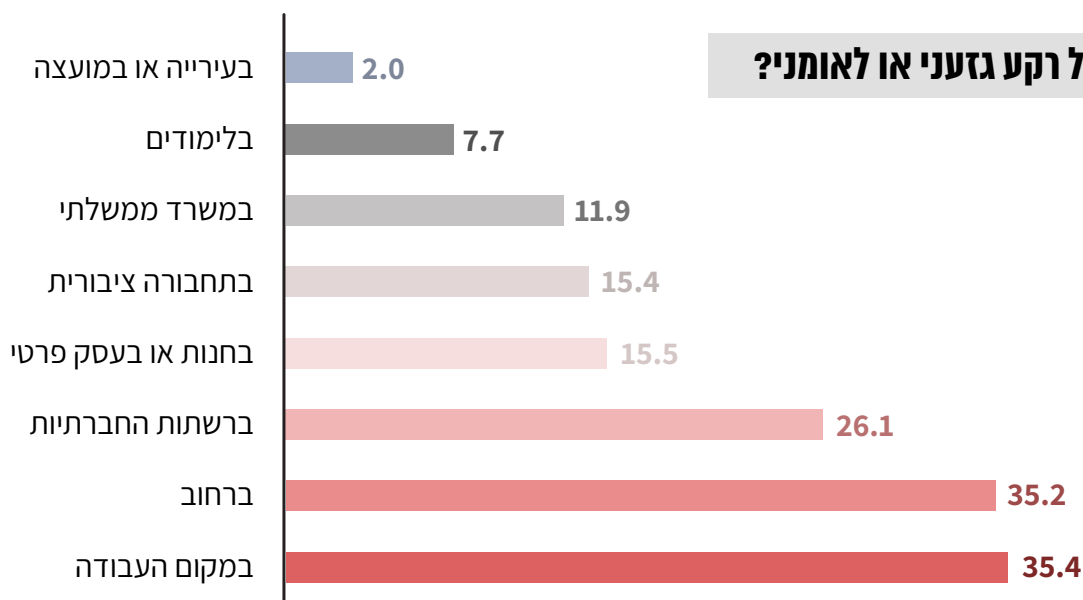

חסמים

1. קביעת אחריות המעסיק בחוק על מניעת הטרדה ואפליה על רקע לאומי, אתני או גזעני
2. הכשרת מעסיקים ומקומות עבודה לניהול כוח עבודה מגוון
3. אכיפת חוק שוויון הזדמנויות בעבודה בכל הנוגע לאפליה על רקע דת, מוצא והשקפה
4. הצבת קידום מרחבי עבודה משותפים כיעד של המשק הישראלי, לרבות:
  - ✓ קמפיינים ציבוריים להסברה על חשיבות העבודה המשותפת ומיתון שיח פוגעני
  - ✓ קמפיינים ציבוריים בערבית להנגשת מוקד נציבות שוויון הזדמנויות בעבודה
  - ✓ הסעות מאורגנות למקומות עבודה, במקרים של חשש מהתניידות בתחבורה הציבורית

המלצות

היכן חווית עוינות על רקע גזעני או לאומני?

אספקת מזון: סניפי ברזל

<p>✓ אספקת מזון סדירה ביישובי החברה הערבית בעת חירום</p>	 תקן
<p>○ רק 13 סניפי ברזל ב-10 יישובים ערביים בלבד - 2.3% מכלל סניפי הברזל</p>	 פערים
<p>× הקמת סניפי ברזל על בסיס רשתות השיווק המרכזיות לא תואמת את מרבית הרשויות הערביות, בהן פועלות חנויות מקומיות ורשתות שיווק שונות</p>	 חסמים
<p>הפצת קול קורא לעסקים מקומיים להגיש מועמדות לקבלת תקן של סניף ברזל, בסיוע הרשויות המקומיות</p>	 המלצות

פעולה לא מתואמת של החברה האזרחית

<p>✓ הפעלת מערכי מתנדבים בעת חירום על ידי הרשויות המקומיות שילוב ארגוני חברה אזרחית במערך המוסדי</p>	 תקן
<p>○ בחלק מהרשויות המקומיות הערביות לא הוקמו מערכי מתנדבים ברשויות מספר המתנדבים בארגונים ערביים - פחות מ-1% מכלל המתנדבים בעמותות ואלכ"רים בישראל (2023), מספר העובדים - כ-3% עמותות ערביות תלויות יותר בהכנסות ממשלתיות ובעלות נגישות מועטה לפילנתרופיה ביחס לעמותות בחברה הכללית</p>	 פערים
<p>× קשיי הרשויות לעמוד במשימותיהן בחירום - חסם בהקמת מערכי מתנדבים × מבנה מוחלש ומפוצל של החברה האזרחית הערבית בתחום אספקת שירותים - חסם בחיבור לפילנתרופיה</p>	 חסמים
<p>1. מהלך ממוקד וייעודי להקמת מערכי מתנדבים בכל הרשויות הערביות 2. הקמת ארגוני גג בתחומים מקצועיים מובחנים, שיחברו את משרדי הממשלה, השלטון המקומי והפילנתרופיה ליוזמות מקומיות ועמותות קטנות שמספקות שירותים לציבור</p>	 המלצות

היערכות מספקת למצבי חירום מחזקת את החוסן הקהילתי ותורמת לתהליך שיקום קצר, חסכוני ויעיל יותר. על רקע אפליה ארוכת שנים והזנחת צמצום הפערים בתחום זה, קיימים כיום בחברה הערבית פערים עצומים המייצרים היערכות לקויה לחירום – מצב זה מסכן חיי אדם ובנוסף, עלול להעמיק ולהרחיב פערים קיימים בחינוך, בביטחון התעסוקתי, בבריאות ועוד.

אנו רואים במחקר הזה מפת דרכים לסגירת הפערים במוכנות לחירום בחברה הערבית: חלק מהמענים שצוינו ניתנים ליישום באופן מיידי ומהיר; חלקם דורשים גיבוש תוכנית מערכתית רב ממדית, שתרתום את כלל המוסדות והגופים האחראים ותקצה משאבים נדרשים ליצירת פתרונות ארוכי טווח; **כך או כך – נדרשת פעולה מיידית.**

מצב החירום לא מבחין בין יהודים וערבים, אך הפערים העמוקים במוכנות גורמים לכך שהאזרחים הערבים חשופים יותר ונפגעים יותר. מוכנות לחירום אינה פריבילגיה – זו חובה של המדינה כלפי אזרחיה, להבטחת זכותם הבסיסית לחיים וביטחון.

עבודה זו הוכנה על ידי חברת לקסידל, עבור עמותות סיכוי-אופוק ואינג'אז, במימון קרן SVF